

CEZA EVLERİNE AİT NOTLAR

En faydalı görüldüğü bütün ceza nazariyelerinin en insanî ve hukukî taraflarını toplayan muasır ceza infaz sistemlerinin ana prensibi ceza ve ceza infaz müesseselerini (3) kategoriye ayırmaktadır:

(a) - Doğrudan doğruya ırkî ve ihbarî mahiyetteki cezalar: umumiyetle üç aya kadar olan hapis cezaları: L'emprisonnement de simple police.

Bu nevi hürriyeti tahdit edici cezalar kaza ceza evlerinde, yahut o kazaların bağlı oldukları vilâyet tevkif evleri'nin hususî kısımlarında infaz olunur.

Infaz rejimi: mümkün olduğu surette gıceleyin tecrit, gündüz müctemi bir hayat. Cahil olanlar fikrî, ruhî ve bedenî bir intibaha davet olunur; müessesenin hususî öğretmeni tarafından mümkün olduğu nisbette okuma yazmaya icbar edilir. Tahsili olanların ruhrî istigalleri tam bir serbesti ile baş başa bırakılır. İlmi, ahlakî, ruhrî ve vatanî konferanslara devam hepî için mecburîdir. Gerek akraba ve dostların gerekse hayır müessesesi aza mensuplarının ziyaretleri büyük bir serbestiye mazhar olduğu gibi (Ceza evlerini islah ve mahkûmların elem ve raplarını tadil ve tahfif ve muavenet) emiyetlerinin az müessillerinin muntazam ziyaretlerine de keza nâildir.

P e k ü l : (le pécule) Ceza müddetinin çok kısa olması bakımından iş esasî kurulmamıştır. Bu itibarla pécule réservée mebahis değilse de, pécule disponible mahkûmun yevmî işinin esas olduğundan mümkün olduğu surette tesis edilmiş hafif iş ve san'atlarda çalıştırılabilirler. (Bu imkânı sağlamak suretile cehalet ve faaliyetisizliğin kurbani olubetbahtlara çalışmanın ve namuslu yaşamının hazzı tattmış olur.)

İ d a r e : Kazalarda bulunan ceza evleri ;kadın,erkek ve küçükler mahsus olmak üzere üç kısımdan müteekkîl ,kat'î surette yekdiğerlerinden mahfuz ve masun blok halinde bir gayrimenkulden ibarettir. Ahlakan mazbut ve umumen itimat ve barını haiz yaşlı bir tek gardiyan tafafından da idaresi kabildir. Vilâyet Tevkif evlerinin hususî kısımlarının idaresi ise bu müessesenin umumî idare ve murakabasına bağlıdır.

(b) - islah edici veya tedbî mahiyetteki cezalar: Uzun müddetle hürriyeti tahdit eden cezalar: umumiyetle beş seneye kadar olan hapis ve ağır hapisler (L'emprisonnement correctionnel ou réformatrice).

Bu tip hapishanelerde takip edilen maksat ,mahkûmun inhiya maruz kalan ruhunu itilâ,vicdanını tasfiye ve ahlâkını halâs etmek olduğugöre :

Infaz rejimi : Vilâyet ceza evlerinde hapishane hayatı New-york devlet ilk defa tatbîk gören (AUBURN) sisteme göre tatbik edilmektedir. Bu sistem ile Amerika Cümhur reislerinden Franklin tarafından Avrupa'ya vaki sehatından sonra 1787 tarihinde ortaya atılmış ve bu gaye ile bir de hayır cemiyeti kurulmuştur. Bu sistemde esas: gıceleyin münferit odacıklarda uyumak ve gündüzleri bir arada çalışmaktır. Ancak birliktek çalışmada mutlak bir sükunet ifaza eylemek, hapishane idaresine, otoriteye, tahliye müteakip tasarlanacak işlere, hapishane içinde işlenecek ahlaksızlıklara ilh. mani olmak için her türlü

İkinci Sahife

müzakere ve fısıltılara meydan vermemek esastır. İşte bu sebepten dolayı bu sisteme (gıceleyin maddî, gündüz manevî tecrit sistemi) dahi denir. böyle olmasının mukabil birlikte tedrisat, dinî ibadet, spor, konferanslar, tegaddî esastır. (a) tip ceza evi için söylenmiş hususlar burada da mevzu bahisdir. Bilhassa hayırhâh cemiyet müessilleri, adalet cihazına mensup zevat ve hapishane müfettişleri müesseseye ve hücreleri sık sık ziyaret ederler.

P e k ü l : Hapishane hayatı iş esasına dayanır, Mahkûm yalnız devlet bar olmak gibi maddî ve manevî inhitattan uzaklaştırılmakla kalmaz, fakat aynı zaman halas anında, maddî üzüntülerin dehşetinden hiç olmazsa bir müddet içiş masun kalmış olur. Marangzluk, matbaacılık, kartonculuk, ayakkabıcılık, dokumacılık, heykel, resim gibi sanayi nefise v.s. işlerde çalışmak, istidat ve kabiliyetlerine göre pécule namı altında bir ücret almak esasî konuştur. İstikbale müzaf olara bankada hifzedilen kısmı (ki ekseriya ücretin yarısıdır.) çıkarıldıktan sonra mütebakisi mahkûmun işe, kâax zarurî masraflarına tahsis olunur. (Verilen ücret miktarına gelinece, bu serbest bir vatandaşın aynı faaliyetten kazandığının 1/10-5/10 arasında tehâlüf eder. Mahkûmiyet müddetinin uzunluğu nisbetinde yani işlenen suçun redâet nisbetinde ücret az verilir. Pekûlün miktarı, esbabı, fazilet ve bazı mahzurlar hususundaki uzun münakaşaları burada izah etmek mümkün olmuyor.)

İ d a r e : Müessesenin başında bir müdür, ceza evi komisyonu (Müddeiummûbir hakim, başgardiyan, hapishane öğretmeni ve ceza evi müdüründen müteekkîl) ceza evleri müfettişi ve gardiyanlar idare kadrosunu teşkil ederler. (Fransa'da bu nevi hapishanelerde bir sene bir güne kadar mahkûm olanlar bulunur, maznun prévenu, hoy'ti ittihamıyece ittiham edilenler (accusés) için bu nevi hapishanelerde tevkif evi (maison d'arrêt) kısmı ayrılmış ve böylece müşterek bir idare konulmuştur. Hatta (prisons départementales) adı verilen bu nevi hapishaneleri, adedi mahdud olduğu gibi (28/Misan/1934 tarihli kanunla büsbütün azaltılmıştır.) bu hapishanelerin başında sadece bir baş gardiyan bulundurulmakta ve böylece (-es maisons centrales) denilen umumî ve merkezî ceza evlerinin başında bulunan müdürlerin emrine tabi kılınmışlardır ki bu nevi hapishanelerin adedi de nihayet 12 adet olup bunun da üç adedi sırf kadınlara tahsis edilmiştir.)

(c) - ifna ve tasfiye edici cezalar: 81üm cezasile beş seneden ziyade hürriyrti tahdit eden hapislerle ,alelum mahkûmlar ağır hapisler (Mantika veya merkez ceza evleri: Les maisons centrales).

Infaz rejimi : İrlanda cezainfaz sistemi (Le régime progressif irlandais) adile anılan rejimin tatbiki esas tutulmuştur. Mahkûm devre devre gittikçe hafifleyen bir rejime tabi tutulur. Önce Philadelphia veya Pensylvania yahutta Belçika sistemi denilen gıce gündüz mutlak hücre rejimine, muayyen nisbetteki müddetten sonra Auburne gıce münferit gündüz müctemi çalışma rejimine ve nihayet doğrudan doğruya müctemi rejimine tabi tutulur. Ve bu devrede ekseriya megruten tahliye edilir. Pécule ve idare hakkında yukarıda arz olunan notlar bu rejim için tatbik olunur.

Çocuk islah evleri : Çocukların yaşlarına, mes'uliyetlerine ve mahkûmiyet müddetlerine göre yukarıda arz olunan a, b, c tip ceza evlerinin müstemilatındaki hususî kısımlarında, aynı otoritelerin nezaret ve murakabasına tabidirler. Böylece gerek masarîf, gerek müctemi murakaba en yüksek otoriteler tarafından sık sık kontrol edilmiş olur. Tedrisat bilhassa pek ziyade teksif edilmiş, akraba ziyaretleri daha büyük bir müsaadeye mazhar kılınmıştır.

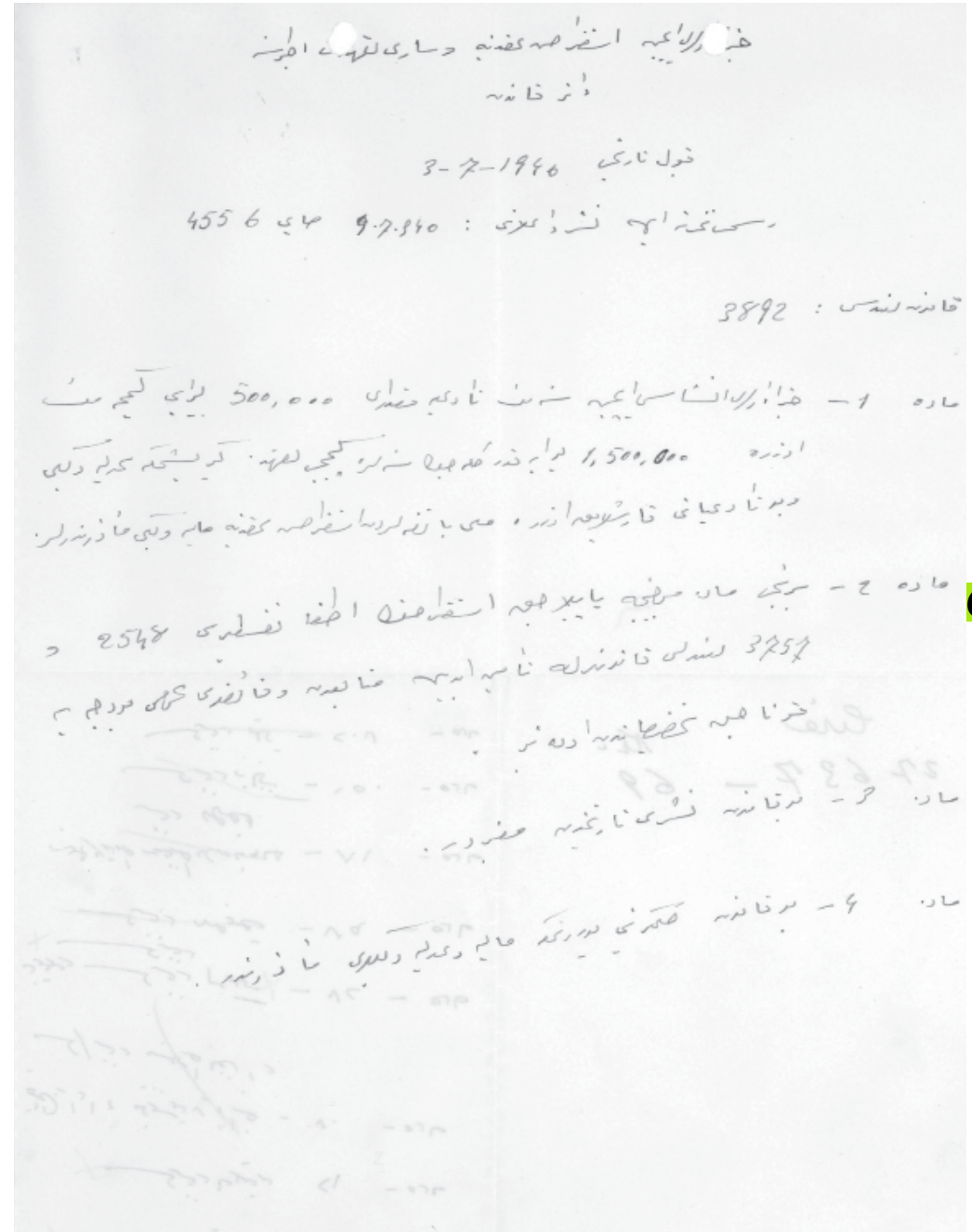
N O T : Philadelphia veya Belçika sistemi namile bilinen hücre rejimi (le régime cellulaire) hakkında uzun münakaşalar olmuştur. Leh ve aleyhteki münakaşaları adalet cihazımızın başında bulunan mümtaz simalarımız mükemmel surette bilirler. Bu sebeple bu cihetleri burada arz etmemize mahal yoktur. Sadece 1870 yılında Belçikada en geniş inkişafını bulan ve bu tarihten itibaren yavaş yavaş nazardan düşmesine sebebiyet veren sımaların en meşhurunun bilhassa Bruxelles hapishanesi müdürü Dr. Verwaack ile pozitivist mektebin en büyük kurucularından ve ictimaftecrim ve tecziye sisteminin banisi İtalyan cezacısı

[illegible]

Ms. Forster

İSKİLİP C TİPİ CEZAEVİ

[illegible]

یونجا دورہ ، چائینا کیریجہ پوئیا ساوی ، یومندم ایچی بی کوئدورزی
یاکنز اولورہ صیدہ کیلکی مک آورد ہر -

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

Cezaevi Yapılanması Ve Planlanmasına Dair Geçmişten Bir Demet

08/06/1951'de düzenlenen Ceza ve Tevkifevleri inşaatının 10 senelik programa bağlanması ve personel kadrolarının çoğaltılmasına dair rapor

T. C.		Gelen yazının No.sı
ADALET BAKANLIĞI		Dosya No. sı
CEZA VE TEVKİF EVLERİ UMUM MÜDÜRLÜĞÜ		Tekit günü
Yazının gidiş tarihi :		Yazıldığı gün
Giden yazının No.sı :		Yazanın imzası

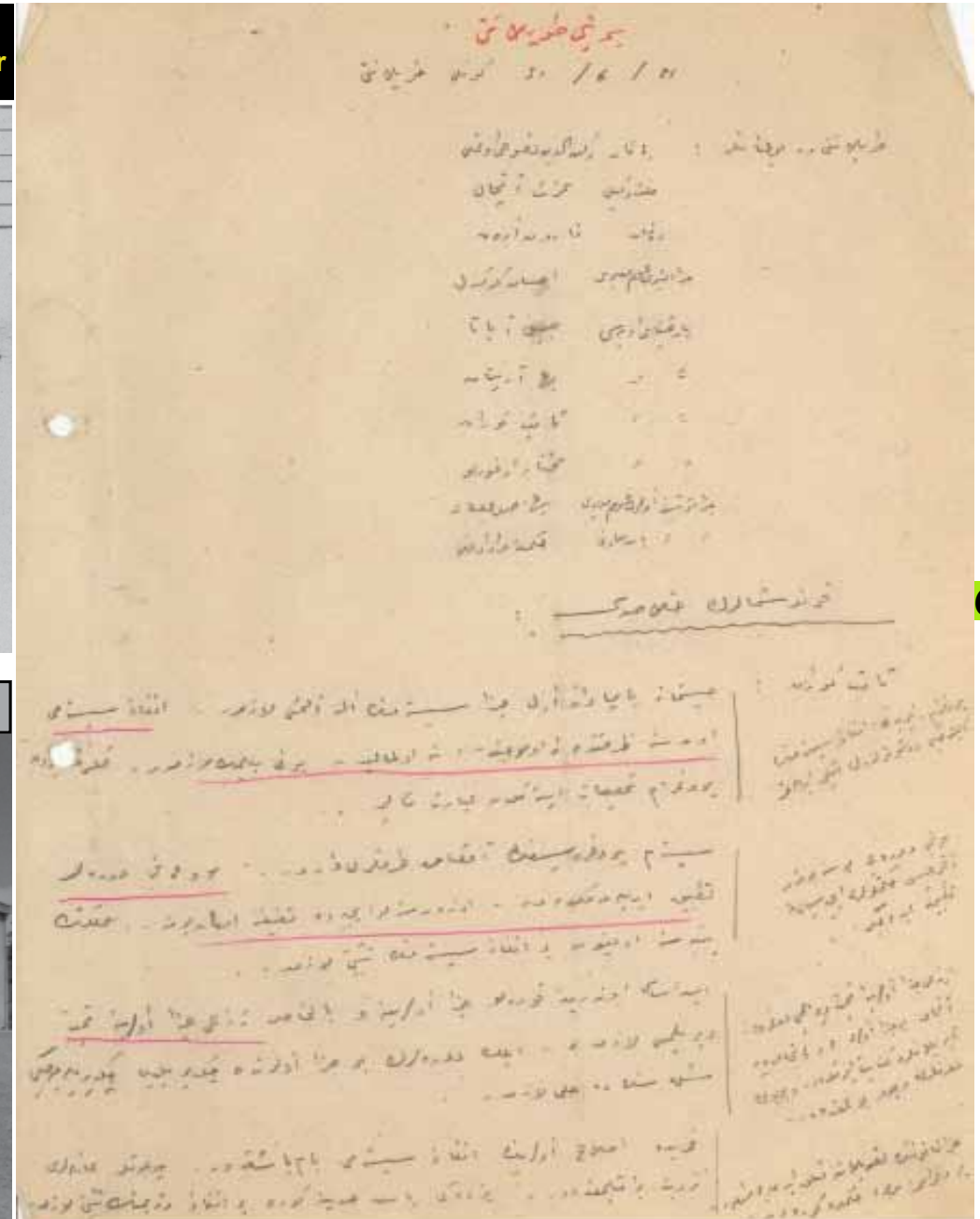
Yıllardanberi kâfi tahsisat tefrik edilmemesi yüzünden bu gün nasik ve vahim bir duruma girmiş olan ve daha fazla geciktiği takdirde pek ağır neticeler tevliidi muhakkak bulunan bu müzmin davaya derhal müdahale edilmesinde kat'î bir zaruret görülmektedir.

İşin yukarıda arz edilen malf portesine göre senelere taksim edilmiş bir programla teyyekûn ele alınarak kısa bir zamanda ikmalinin sağlanması hususuna yüksek müsaade ve dâliletlerini saygı ile arz ve istirham ederim.

Adalet Bakanı

GEMLİK K2 TİPİ CEZAEVİ

69

[illegible]

یستایم و از این جهت قادر بودیم بر آگاهی یقین و عدل و قیام از این امر
تقصیر نه - - - - - او که در این امر است باقیست - یقیناً و از این جهت که در این
در این سوید و موقوفه در این گوشت تقییه ایلی ای - - - - -
یعد و - - - - - اسم آن سادون که در این یعد و - - - - - قیام از این امر
در این سوید و موقوفه در این گوشت تقییه ایلی ای - - - - -

[illegible]

71

۱ - ایسہ شہد لاء، جو مقتولہ اور بھی آؤ تو وہ اولیٰ ہے۔ - جو مقتولہ غائبہ ہو تو وہ

دیه مملکت ۱۰ هفته ۱۰ فرسده اولاد مملکت هوشه - هرا دی
مملکت قاجاریه کی - اهلانته - دوشو - مملکت عینکه - کانی پرایه

در رسم و مشقه در - ایستاد چنان آویخته ای و آید پیوسته بر
رسم و مشقه - ایوانی چنان آویخته ای و آید پیوسته بر

اور مجاہد خاں ایک قوی آواز ہے۔ اس میں ہم آواز دہندہ۔
 یہ نہ کہ یہ سب سے فقہی دہندہ۔ فقہی دہندہ اس میں را دہندہ ہے۔

V

بدرجه قلمه نهد عذرت باقی نماند درجه نهد باقی نماند باقی نماند -
افتصاد دوم : نظم و انضباط - جزا اولاد باقی نماند -
مکتب بودجه ، قریب ، بیست و چارم - اصلاح ایدیم -
امانت ایدیم مکتب ایدیم -
بودن صیحه عایله تا به پای -
اولاد -

مکتب بر تربیتی مکتب مکتب ایدیم -
فایده ای به دست آمد -
آخرین مکتب ایدیم -
بودن صیحه عایله تا به پای -
اولاد -

باز باقی نماند -
بودن صیحه عایله تا به پای -
اولاد -

جزا اولاد -
بودن صیحه عایله تا به پای -
اولاد -

VI

بدرجه قلمه نهد عذرت باقی نماند درجه نهد باقی نماند باقی نماند -
افتصاد دوم : نظم و انضباط - جزا اولاد باقی نماند -
مکتب بودجه ، قریب ، بیست و چارم - اصلاح ایدیم -
امانت ایدیم مکتب ایدیم -
بودن صیحه عایله تا به پای -
اولاد -

باز باقی نماند -
بودن صیحه عایله تا به پای -
اولاد -

باز باقی نماند -
بودن صیحه عایله تا به پای -
اولاد -

باز باقی نماند -
بودن صیحه عایله تا به پای -
اولاد -

VII

حضرت وادقعی : برنا موقوفه علیٰ زمانه اولیٰ یافتہ سونہ و دیوہ و مور باقیست
 بہ آذربائیجان - اور علیہ برقیانی برآئی تھی - مور و سونہ و دیوہ
 پر مور کا جو سہ ادا شد آٹھ قطعہ تھیں - علیہ و سونہ - سونہ
 تھیں سہ ادا شد آٹھ قطعہ - آٹھ جلی باقی مانیاں پر اور انہوں نے دیوہ
 پر دیوہ سے سہ ادا شد آٹھ قطعہ دیوہ پر اور - علیہ و دیوہ
 ایک جگہ و مقام پر ایک جگہ -

فصل دوم : محرمات دوره زوجه - خانه از پیش و رفتن خانه و بیرون رفتن -
 برودت و سیف و کلاه و غیره از دست - او استفاده نکند -
 حکم نهاده می شود که نباید اصلاح و کلاه - اصلاح و دست از دست نکند
 خانه و بیرون رفتن - او در محرمات استفاده نکند -
 و از آنکه در این محرمات و غیره از دست و پا نکند -
 از اینها منع شده است و چنانچه از اینها از دست و پا نکند -
 حکم و دست از دست نکند - او از دست و پا نکند -

یا محمد تاثر عشق و در یادیم ایستاده آید - بزرگ تقدیر صوفیان است
در توحید و معجزات و قدرت و شکر و حمد و ثناء و تعظیم و تکریم و توبه و
تواضع و فروتنی و کبر و غرور و استغناء و استعلاء و استعجاب و استعجاب و استعجاب و استعجاب
آید -

مستوفی بایرانی است - مستوفی بزرگوار است - مستوفی مستوفی
مستوفی بزرگوار است - مستوفی بزرگوار است - مستوفی بزرگوار است
مستوفی بزرگوار است - مستوفی بزرگوار است - مستوفی بزرگوار است

III

[illegible]

مذرت آجیای : سینه سینه خفته در کفم - زده امشانی در چرخه لاله
سویال آفرینید سیم زده درون و آغاز سیمون
آنها مقترنه زده در عهد یزید

تدريجاً سرکاً سبباً قلوباً ایچہ مددک محاطی لازماً مدد لوبک
ایچہ مدد پزیر شود و بعد از مدد لوبک ایچہ مدد و بعد از مدد
مدد لوبک قلوباً ایچہ مدد مدد لوبک ایچہ مدد مدد لوبک
ایچہ مدد مدد لوبک ایچہ مدد مدد لوبک ایچہ مدد مدد لوبک

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على سيدنا محمد وآله الطيبين الطاهرين أجمعين

X

مکتبہ کاغذ پر لکھو۔ یہ مکتبہ کاغذ پر لکھو۔ یہ مکتبہ کاغذ پر لکھو۔

مکتبہ کاغذ پر لکھو۔ یہ مکتبہ کاغذ پر لکھو۔ یہ مکتبہ کاغذ پر لکھو۔

10

33: Cesa ve tevkif evleri inşaatının on senelik programa bağlanmasına ve personel kadrolarının geliştirilmesine dair.

Bu büyük memleket davasının halli kısaca bina ve personel meseleleri üzerinde toplanmaktadır. Bunlardan birini yapıp diğeri ni ihmal etmek davayı ele almakla müsbet netice husule getireceğinden kat'î ve müsbet sonuca varmak için bu iki meseleyi menzucen nasarı dikkat ve mütalâya almak lâzım gelmektedir.

- 2 -

1- BİNA MESELESİ:

Ceza ve tevkif evlerinin bina durumu, üzerinde ehemmiyetle tevakkuf edilmesi gereken mühim ve âcil bir mesele haline gelmiştir.

Filhakika, sayısı 489 u bulan infaz müesseselerinin büyük bir kısmı islâh esasına dayanan bir infaz sistemi tatbikine elverişli olmaktan sarfınazar, en basit sağlık şartlarının temini ne dahi imkân vermeyecek derecede harap, güneş görmeyen, gayri sıhhi binalardan ibarettir.

Bu halin, infaz sistemindeki mühim zihniyet ve telâki değişikliklerine rağmen, senelerdenberi tasfiye ve islâhına maddi imkân bulunmamış olması, imparatorluktan devir alınan bu kötü mirasın maddi ve manevî bütün mahsurlarını gün geçtikçe artırmaktadır.

Ceza evlerimizden 949 yılında 299, 950 yılında 241 ve 951 yılının dört ayında da 86 firar vak'ası vukubulmuş olması ceza evlerinin hükümlüyü muhafaza edemeyecek derecede harap binalar olduğunun delilidir.

İnşa maksatlarına göre ekserisi uzun müddet kullanılıp kurtulmuş ikmal ettikten sonra hapishane ittihas edilmiş olan binaların durumu üzerinde yapılan incelemelerin verdiği netice şudur:

95 Baraka, bir veya birkaç odadan ibaret iptidai ve harap binalar, kullanılmıyacak duruma gelmiş çok eski "hapishane, denilen yerler, 106 harap ev, 15 dükkân, 25 inşa maksadı malûm olmayan bina, 19 han, 32 harap hükümet konağı, 13 kilise, 12 medrese, 9 cami, 9 depo, 8 mektep, 7 karakol, 8 kahvehane, 5 bodrumkat, 4 ahır, 3 otel, 3 Ambar, 3 kışla, 3 belediye binası, 3 hastahane, 2 misafirhane, 2 ardiye, 2 bücekhane, 2 askerlik şubesi, 2 tsavia, 2 adalet dairesi, 1 hususi muhasebe binası, 1 gashane, 1 hamam, 1 man-dıra, 1 kale, 1 tabakhane, 1 sevkîyat koğuşu, 1 cephanelik ...

Duvarları rutubetten dökülen bu isbelerde binlerce hükümlü ve tutuklular ve yıllar geçirmek mecburiyetindedirler. Hürriyeti tahdit eden cesanın bu yerlerde infası yalnız bir infaz sistemi itibarıyla değil, aynı zamanda ve bilhassa insanî görüşler bakımından tecemmüle değer bir durum arz etmektedir.

- 3 -

Ceza ve tevkif evleri binalarının islâhı mevzuu üzerinde zaman zaman durulmuş ve büyük gayretler sarf edilmiş ise de, bu husustaki faaliyet, tahsisatsızlık yüzünden, yalnız mahalli ihtiyaçları kısmen karşılayabilecek bir kaç ceza evi inşasına münhasır kalmıştır.

Ancak, bu gün bu dert e derece müslmin bir hal almış bulunuyor ki için bir infaz sisteminin tatbikini teminden ziyade igtima-i bir vazife olarak derhal ve memleket ölçüsünde bir programla ele alınarak kat'i bir neticeye bağlanması zaruridir.

Bundan başka, müsterek hapis halinde bulunan hükümlü ve tutuklular ceza ve tevkif evlerinin bu günki durumunda manevî bir sıkıta mahkûm bulunmaktadır.

Hükümlülerle tutukluların, ağır hapislerle hafif ve kısa cezalıların ve meselâ yol kesen, adam öldüren mücrimlerle âdiyen dövme ve süvme suçu faillerinin, mükerrirlerle ilk defa suç işlemiş olanların ve bilhassa büyüklerle genç ve hatta çocukların bir arada bulundurulması bu sıkıta belli başlı örneklerindedir.

Bu gün, hürriyeti tahdit eden cesanın infası, suçlunun islâhı ve cemiyet hayatına yeniden intibak ettirilmesi maksat ve gayesi etrafında toplanır. İnfazda islâh ve terbiyeye vasil olabilmek için, yalnız cesanın çekitirilmesiyle iktifa edilemez. Mahkûmun yeni bir suç işlemesini önleyici tedbirlerin de alınması icap eder. Halbuki, hiçbir tasnif yapılması bahis mevzuu dahi edilemeyen binalarda bu kabil tedbirlerin alınmasına imkân hasıl olamamaktadır.

Bir arada bulunan hükümlüler hemen daima en aslı en gerir olanların tesiri altında kalmaktadır. Suçluluğun mâsur görülebilen bir hal, mahkûmiyet bir mağduriyet gibi telâkiye yol açmakta, suçlular bir birini felâket arkadaşları, dert ortağı hatta bâsen fedai, bir kahrman addeylemektedirler. Cesanın islâh edici tedbirini neticele birakan bu düşünceye insimam eden fena misal ve nasihatler mahkûmu cemiyet hayatında düştüğü mevkiî tevekkülle karşılayam ve bu itibarla yeni bir suç ikainde yakalanma tehlikesinden başka endişesi olmayan bir mütereddi mensilesine indirir. Ceza evinde karşılaştığı hadiseler, dinlediği menkıbeler daha uzun müddet içinde bulunacağı bu hayata alıştıraya ahlâk düştünlüğü sağlar. Bu ya ceza evinde düşünülmiş tertip veya temenni edilmiş bir vurgun veya hut sonradan tesadüfler karşısında birlikte ikainden kaçınma -

- 4 -

mayan veya müstereken işlenebilen bir cürüm olabilir.

Bessî istatistiklere nasaran Türkiye'de davaları mahkûmiyetle neticelenen suçluların sayısı 40-50 bin arasındadır. Bunların ekserisini mükerriirler teşkil ettiğini görmekle cesa evinin fena bir mektep vasıfesi yaptığına kani bulunuyoruz.

Masbut bina ve şekli bir disipline sahip olunmadığından dolayı firar vak'aları da senede vasatî 250- 300 arasındadır.

Bundan başka hükümlü ve tutuklu kendisini emniyette teslâkki etmediği için, evvelce silâh taşımadığı halde cesa evine girdikten sonra silâh tedarikine, nefesini müdafaa vasıtalarını ihwara mecburiyet duymakta ve harap binaların köşuklarında silâhını saklamak imkânlarını bulabilmektedirler.

Hülâsa; cesa evlerinde görülen emniyet ve âsayiş ve ahlâka aykırı hareketlerin hemen hepsi gayri müsait binaların hazırladığı vak'alar olduğu ve bu günkü şartlar içinde ahlâki redâetin sirayetini ve menfi tesirlerini tamamen önlemek kabil olmadığı bir hakikattir.

Cesa evi binası, her şeyden evvel infas sistemile alakalıdır. Bu gün hürriyeti tahdit eden cezaların gayesâ suğunun islâhı ve cemiyet hayatına yeniden intibak ettirilmesi esaslarına dayanmasına ve bu neticenin ancak tedricen serbesti usulüne göre tansim edilen devre sistemile elde edilebilmesine göre, inşaatta bu cihetin ehemmiyetle gös önünde bulundurulması lâzımdır. Muhtelif infas sistemlerinden bu güne kadar elde edilen tecrübeler neticesinde infasda hücre hapsinin sarurî ve fâideli bir devre teşkil ettiği hemen her yerde kabul edilmiştir. Infas sisteminin de hücrede tecritten başlayıp suçluya safha safha serbesti ve imtiyas veren açık hava çalışmalarile nihayet bulan müterakkî bir sistem halinde tansimi lâzımdır.

Bugün iş esası üzerine kurulmuş cesa evleriyle tatbik sahasına alinan devre sisteminin müsabet neticeler elde edilmiştir. Ancak, bu sistemin eski cesa evlerinde geçen ilk devrelerinin tansimi lâzım gelmektedir. Bu da mezkûr müesseselerde yapılması sarurî görülen islâhat ile temin olunabilir. Bu islâhatın başında yine bina meselesi vardır. Zira müsait cesa evleri mevcut olmadıkça bir infas sisteminin tatbikine tegebbüs edilemez.

- 5 -

Tutukluluk ve kısa müddetli mahkûmiyet halleri için mahalli ihtiyaclara göre her mahkeme nezdinde bir cesa ve tevkif evi bulunması ve genç çocuk suçlulara mahsus mustakil müesseseler ihdâsı sarurî olduğundan bu gün iş esası üzerine kurulmuş cesa evleri harif olmak üzere inşası icap eden infas müesseselerini üç gruba toplıyabiliriz:

- 1- Mıntika cesa evleri
- 2- Mahallî cesa evleri
- 3- Çocuk cesa ve islâh evleri

1- Mıntika cesa evleri:

Memleketimizde cesa ve tevkif evlerinde mevcut bil'umum hükümlü ve tutuklu sayısının üçte ikisini tutuklularla bir seneye kadar cezalı hükümlüler teşkil etmektedir. Hükümlülerin % 45 i bir seneden yukarı cezalılardır. Şu hale göre cesa evlerimizde cesası bir seneden yukarı 10 bin hükümlü olabilir. Bu miktar hükümlüler için memleketin muhtelif mintakalarında bin kişiyi istiaba elverişli 10 adet cesa evi yapmak maksadı temin eder.

Bu cesa evleri; infasın terbiye ve islâh usullerine uygun surette yapılmasını, merkez cesa evlerine öğretmen, doktor gibi personellerden tasarrufu, hükümlülerin sıhhatlerinin korunmasını, okuyup yazma ve sanat öğrenmelerini ve iş esası üzerine kurulu cesa evlerine daha kolaylıkla geçmek imkânlarını sağlamış olacaktır.

Halen Kayseri'de 750 kişilik bir mintaka cesa evi mevcut olup geçen sene ihmal edilmiştir. Binayı yapan inşaat cesa evinin sarurî ile birlikte 2 milyon liraya mal olmuştur ki buna nasaran bin kişilik bir cesa evinin vasatî 2 milyon 700 bin lira ile kurulabileceği tahmin edilebilir.

Edirne'deki cesa evi de, baki tamirattan sonra mintaka cesaevi olarak istimala elverişlidir. Bu suretle Kayseri ve Edirne'den mâda 2 mintakada bu tip cesa evlerinin yapılabilmesi için 21.600.000 liraya ihtiyaç vardır.

78

- 6 -

II- Mahallî cesa ve tevkif evleri:

Tutukluluk ve kısa cesalı mahkûmiyet halleri için her mahkeme nezdinde mevcut cesa ve tevkif evlerinin bina durumları üzerinde yapılan etraflı incelemeler sonunda bunlardan yalnız 32 ağır cesa merkezi ile 25 kaza cesa evinin ihtiyacı karşılayacak durumda bulunduğu, 45 ağır cesa merkezile 320 kaza cesa evinin durumu çok fena olduğu, 68 kaza cesa evinin ise esaslı tamire muhtaç bulunduğu anlaşılmıştır.

Ağır cesa merkezlerindeki cesa evlerinin vasatı olarak 300 kişiyi istiap edecek büyüklükte ve her birinin 800 bin lira ödenekle yapılması (Bayındırlık Bakanlığından 300 kişilik kongulda ve ismit cesa evleri için 15 Mayıs/1951 gün ve 25006 sayılı yasa ile bu miktar ödenek ^{si} sa/mukaveleye bağlanması Maliye Bakanlığından talep edilmiştir.) iktisa ederse de mantika cesa evleri yapıldıktan sonra bu cesa evlerinde yalnız tutuklularla bir seneye kadar cesalı hapisler kalacağından :

Bedeli	77-85 bin lira tahmin edilen	50 kişilik	B. tiplerinden	14
"	200	"	"	100
"	360	"	"	150
"	480	"	"	200
"	800	"	"	300
"	2.400.000	"	"	1150

45

Ki cem'an 45 merkez cesa evinin yapılması maksadı temine kâfi gelebilecektir.

Yine hükümlü ve tutuklu hareketleri esas tutularak 213 kamada keşifleri 25- 39 bin lira olan 25 kişilik (A) ve 107 kamada keşifleri 77- 85 bin lira olan 50 kişilik (B) tiplerinin yapılması iktisa eder.

- 7 -

III- Çocuk cesa ve ıslâh evleri:

Mühterem hapsin ilk fena neticeleri mahkûm çocukların büyüklerle birlikte bulunnmalarından neş'et etmiş ve çocukların cesalarının kendilerine mahsus yerlerde infası garp aleminde çok acı tecrübelerden sonra 250 sene evvel tatbik olunnmaya başlanmıştır. Çocukların büyüklerden ayrı mahallerde bulunnmaları garpta onlar hakkında tamamiye başka bir rejim tatbiki saruretinin ve bu saruret de çocuk ıslâh evlerini meydana getirmiştir.

Bizde cesa ve tevkif evleri nizamnamesinin altıncı maddesine nazaran ıslâh evi bir infas müessesesi olup buraya münhasıran T.C.Kanununun 54 üncü maddesine göre mahkûm edilmiş bulunan 11-15 yaşlarındaki küçük çocuklar kabul edilmekte terbiye ve ıslâh esaslarına göre cesaları infas edilmektedir.

Halen Ankarada bir adet çocuk ıslâh evi mevcuttur. Tesis tarihi 27/10/937 olan bu müessesenin istiap haddi 200 kişiliktir.

Kalaba kuyü civarında tek katlı bir sıra pavyon halinde inşa edilen bu binanın zamanla ihtiyaca kâfi gelmediği görölerek 1944 yılında binaya ilâveler yapılmış ve ancak ondan sonra istiap haddi 200 e çıkmıştır. Fakat bu dahi ihtiyaca mehmaemken cevap verebildiğinden müesseseye cesası altı aydan yukarı olan çocukların sevki suretile bir tedbir alınmasına lüzum hasıl olmuştur.

Bu tedbir iki sebeple alınmıştır. Birincisi, binanın Türkiye'deki bütün hükümlü çocukları istiap edecek durumda olmaması, ikincisi de sa cesalı hükümlü çocukların celbi ve tekrar memleketlerine iadesi suretile yapılacak masrafin sevk tahsisatı üzerinde mühim rahmeler aşmak istidasında oluğudur. Tesisinden beri bu müesseseye 1580 hükümlü çocuk ism edilmiş bulunnmaktadır. Masrafin sebep ne olursa olsun tedbir kâfi değildir.

- 8 -

Çünkü;

Vaktile bir suç işlemiş ve netice itibarıyla bir kaç aylık cezaya mahkûm edilmiş bulunan çocuk kendisine muayyen bir meşgale bularak cemiyet içinde namuskar bir mesai ile çalışmakta veya tahsil ile devam etmekte iken, lisehin son sınıflarında okumakta bulunduğu sırada (18 yaşını bitirdiği gün) yakasından tutup büyüklere mahsus ceza evinin çocuklara ait kısmında cezasının infasına başlanmaktadır.

Bu mahsuru önlemek düşüncesiyle, şark, garp, şimal ve cenup bölgelerinde birer çocuk ıslah evinin kurulması ve;

T.C.Kanununun 55 inci maddesine göre mahkûm edilip 15 yaşını bitirmiş olupta 18 yaşını bitirmemiş hükümlü çocukların cezaevlerinin infası için de ıslah evlerinde ayrı kısımlar yapılması ve böylelikle bir çatı altında iki çocuk müessesesini bulundurarak aynı personelle idare edilmeleri faydalı olacağı mülâhazası edilmiştir.

İki yûzer kişiyi istiba elverişli olarak yapılması gereken bu müesseselerin beherinin altı yûs yetmiş bin liraya mal olacağı tahmin edilmektedir.

Her ne kadar memleketimizin her tarafında tahalûf gösteren rayiçler ve arsaların vaziyet plânları malûm olmasın tip projelere müsteniden geniş bir inşaat programı için malî bir had çismek mümkün değilse de, inşaatın arzettiği hususiyetler nazara alınarak umumî esaslar üzerinde ve metre kare hesabına kat'iyete yakın takribî bir neticeye varılabilmektedir.

Bu hususta asgarî ihtiyaçlara göre ve daha ziyade basit tipler esas ittihaz olunarak yapılan hesaplar şu neticeyi vermektedir.

- 9 -

İnşaatın nev'i	Adedi	Karının kıymeti	Tutarı
Mıntika ceza evi	8	2.700.000	21.600.000
Çocuk ceza ve ıslah evi	3	270.000	2.010.000
25 Kişilik kasa ceza evi	213	32.000	6.816.000
50 " " "	107	85.000	9.095.000
50 " merkez ceza evi	14	85.000	1.190.000
100 " " "	19	200.000	3.800.000
150 " " "	3	360.000	1.080.000
200 " " "	7	480.000	3.360.000
300 " " "	1	800.000	800.000
1150 " " "	1	2.440.000	2.440.000
	376		52.191.000

Yıllardan beri kâfi tahsisat tefrik edilmemesi yüzünden bu gün nasık ve vahim bir duruma girmiş olan ve daha fazla ~~xx~~ geciktirdiği takdirde ve ağır neticeler tevliidi muhakkak bulunan bu müşmin davaya derhal müdahale edilmesinde kat'î bir saruret görülmektedir.

İçin yukarıda arsedilen malî portesine göre senelere taksim edilmiş bir programla topyekûn ele alınarak kısa bir zamanda ikmalinin sağlanması lâzımdır.

Ceza ve tevkif evlerinin 52 milyon 191 bin lira tutan inşaatının bir programla topyekûn ele alınması sarureti bu suretle açıklandıktan sonra için gerek mahiyetine ve gerek malî portesine nazaran 10 seneye taksim edilmesi muvafık olacağı mütalâa edilmektedir.

Bu programın tatbikinde: mintika ceza evleriyle ağır ceza merkezlerindeki ceza evleri ve çocuk ve ıslah evleri projeleri için memleketimizin hayat şartları gös önünde tutulmakla beraber ıslah esasına dayanan modern bir infaz rejiminin bilhakkın tatbikini sağlayacak ihtiyaçlara göre bir müsabaka açılarak en uygun projenin örnek tip olarak seçilmesi l'azımdır.

Bu programın ilk tatbik senesi için şimdiye kadar birçok sebeplerle ıhtilale uğramış olan şark bölgesinden başlanarak bir mintika ceza evile bir çocuk ceza ve ıslah evi 150 kişilik iki merkez ceza evi, 50 kişilik 3 ve 25 kişilik 20 ki cem'an 27 ceza evinin inşası lüzumu tesbit edilmiştir.

- 10 -

Binaların ıstiap haddine ve metre kare ve umumî rayiç üzerinden yapılan takribî hesaplara göre bu inşaatın tutarı:

Adet		lira Tutarı	
1	Mıntıka ceza evi	2.700.000	(1000 kişilik)
1	Çocuk ceza ve ıslâh evi	670.000	(200 kişilik)
2	Merkaz ceza evi	720.000	(150 kişilik)
3	" " "	255.000	(50 kişilik)
25	" " "	800.000	(25 kişilik)
Diğer ceza evlerinin tamirat masrafı ve arsa bedeli		74.100	
Genel Yekûn ----		5.219.100	

II- PERSONEL

İnfaz mevzuunda bina kadar mühim ve hatta tefrik edilmek - sisin bina ile birlikte memzucen mütalâası lâzım gelen mesele Personeldir.

Bu arada ilk akla gelmesi icap eden sınıf Gardiyan olduğuna göre bunun ehemmiyeti üzerinde bir nebze tevakkuf etmeyi lâzımın bulmaktayız.

Suğluyu ıslâh bakımından en mühim vasıfe kendilerine taveccih etmekte bulunan gardiyanlar:

Geceli gündüzlü ceza evlerinin insibât ve disiplinini temin, hükümlü ve tutuklara nezaret, müessesenin ve sakinlerinin temisli - ğine ihtimam, hükümlü ve tutukların nizamname ve talimatname hü - kûmlerine aykırı hareket etmelerini temin, mevzuatın hükümlü ve tutuklara bilinmesi lâzım gelen hükümlerini onlara öğretmek, hü - kûmlü ve tutuklar namına gelen oğyayı muayene ve bunların muhabe - ratını kontrol, hükümlünün iç alemine nüfus ederek icabında

- 11 -

onunla hez hal olup müsbet telkinlerde bulunarak ıslâhına çalış - mak,

gibi çok esaslı vasıfeleri ifa ile mukelleftir.

Kendisinden bu derece mühim mesele beklediğimiz gardiyan - lar, daima karşı karşıya bulundukları bu kulfete ve hatta vasıfe - leri icabı marus bulundukları tehlikeye mukabil;

İmkân olduğu takdirde haftada ancak 24 saat izinli olarak evine gidebilmekte ve bunun haricinde geceli gündüzlü ceza evinde vasıfe görmektedir. Aldıkları ücrette gelince:

10 adet gardiyan	200
40 " "	175
70 " "	150
80 " "	130
80 " "	115
180 " "	100
500 " "	90
300 " "	75
100 " "	60

lira ücret almakta ve bunların net olarak ellerine geçen para yukarıdaki sıraya göre:

175
155
135
110
106
93
85
72
57

liradan ibaret bulunmaktadır.

-12-

Bu günkü gardiyan adedi 1360 tır. Meson santrallerle çocuk cesa ve ıslâh evlerinin inşası halinde elli kişiye bir gardiyan hesabı ile daha 200 gardiyanın kadroya ilâvesi icap eder. Yukarıdaki rakamda bu miktar nazarı itibare alınmamış bulunmaktadır.

10 adet muntika cesa evile 4 adet çocuk cesa ve ıslâh evi vühoude getirildiğine göre mevcut kadroya ilâveten:

Adet

- 14 Müdür
- 20 tabip (23 tabip mevcuttur. merkez cesa evlerinin basılarına da tabip verilmesi zaruridir.)
- 20 Ambar memuru
- 20 İdare memuru (gardiyanların mesaisi ve işe işlerini tanzim eder)
- 40 Öğretmen
- 20 Memur (infaz ve memurlik işleri için)
- 40 Kâtip (büro muamelâtı için)
- 14 Şoför
- 14 Makinist ve kaloriferci

Kadroğunun ilâvesine ihtiyaç nasıl olacaktır. Bunlardan müdürler için 40- 60, doktorlar için 35-60, Ambar memuru için 20-35, İdare memuru için 20-35, Öğretmen için 25-50, memur için 20-35, Kâtip için 20-35 lira arasında kadro tahsisatı şoförler için 14 adet 250, makinist ve kaloriferci için 14 adet 300 liralık ücret kadroğunun tefriki zaruridir.

Bu kadronun bütçeye tahmil edeceği umumî masraf yekûnunun senelik tutarı 486 bin liradan ibarettir.

Derhal tebariz ettirmeye mecburuz ki bu ücretle istihdam edilmekte olan ve ekserisi okuma yazma dahi bilmiyen bu gardiyanlarla infaz sahasında en ufak bir ilerleme kaydetmeye maalesef imkân yoktur.

-13-

Hayat şartları ile mukayese edildiği zaman sadece güllük olmaktan ibaret kalan bu ücretle vazife kabul edenlerin; mahkûmdan istifade etmek, onu istismar etmek, cesa evine memur ve hatta yaralayıcı alet sokmak suretile menfaattar olmaktan ibaret bulunduğu tathikattaki bir çok misallerile sabit olmuş bulunmaktadır.

Binaenaleyh, bina davası halledilmek istenirken personel mevzuunda birinci kademeyle ılgal eden gardiyan meselesinin aynı ehemmiyetle ele alınmaması bisi hiçbir suretle maksada yaklaştırmaz.

İleride bu mesele tekrar ve dikkatle ele alınmak üzere şimdilik âcil bir tedbir olarak düşündüğümüz cihet gardiyanlığı beş sınıfa ayırmak ve bunlara:

Ücret	Ele geçen (bir iki çocuklu olduğuna göre)
300	256,50
250	215
200	175
175	155
150	134,25

Lira arasında asgari bir ücret vermektir. Mevcut 1360 olan ve beş sınıfa ayrılan bu gardiyanlara verilecek ücretin senelik tutarı 3 milyon 18 bin liradır. Halen verilmekte olan ücretin senevi tutarı ise, 1 milyon 574 bin 300 liradır. Arasındaki fark 1 milyon 443 bin 800 liradan ibarettir.

Yılların kayıtsızca ihmal etmiş bulunduğunu esefle müşahade ettiğimiz infaz davasının memleketteki demokrasi inkişafından fevzini ve hissesini almasına müsaadelerini üstün saygılarımızla rica ederim.

8/6/51

